

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 17. An aliqua opinio possit esse actus prudens.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

per se cum objecto asserto connectitur, absolute tamen separari potest; quod si separari non possit, erit infallibile.

§. II. Opinio alia est probabilis, alia improbabilis; alia speculativa, alia practica, de quibus in qq. seq. 96

Q. 17. An aliqua opinio possit esse actus prudens. 97

R. Affirmative, nempe illa, quæ probabilis est, sive, quæ nititur motivo gravi: è contra opiniones improbabiles sunt imprudentes. Non omnem opinionem esse imprudentem, insinuat ab *Apost.* ad Rom. 14. v. 5. *Vnusquisque in suo sensu abundet,* hoc enim non fit, nisi opinando: Similiter *S. Petrus Act. 2.* Usus est argumento tantum probabilis, dicens Apostolos non esse ebrios, eò quod esset prius hora diei tertia: Docet idem expressè *S. Th. 1. 2. q. 57. a. 4. ad 2.* dicens prudentiam esse etiam in parte opinativa animæ. Denique actus tantum probabiles sæpissime in practicis & speculativis habuerunt ac in suis libris consignarunt *SS. PP. omnes, S. Th.* 98
aliique, uti patet legenti. Ratio autem positiva responsionis est, 1. Quia aliquod iudicium distinctum à fide divina est imperabile à prudentia, sed hoc non est iudicium scientificum, hoc enim non indiget imperio, cum ad illud necessitetur intellectus, ergo est iudicium probabile seu opinativum, ergo opinio potest imperari à prudentia, & consequenter potest esse actus prudens. 2. Prudentia dicitur filio, ut honoret hunc hominem, de quo dubitare non audeat, quin sit suus pater, quamvis fortè re ipsa non sit: item dicitur iudici, ut iudicet hunc hominem esse nocentem, quia quamvis fortè sit innocens, tamen per tres testes, qui deposuerunt de visu, probatus est nocens &c. ergo. 3. Nemo dicet, quod iudicium nitens motivo gravi & plerumque vero sit imprudens,

dens, licet fit tantum opinativum. Videri potest *Ter-
ril.* in Reg. q. 41., ubi rem hanc demonstrat contra
Sinnichium & Eliz.

99

Obji. 1. S. Aug. in Ench. c. 27. ait, *anima ra-
tionalis, quantum potest, devitat errorem*, sed qui
opinatur, non devitat errorem, quantum potest,
posset enim suspendere iudicium, ergo qui opinatur,
non agit secundum animam rationalem, ergo nec
prudenter: hinc idem *S. Doctor* l. de util. cred. c. 11.
ait, *tria sunt veluti finitima sibi in animis homi-
num, distinctione dignissima, intelligere, credere,
opinari, quæ si per seipsa considerentur, primum sine
vitio est, secundum aliquando in vitio, tertium
nunquam sine vitio*: Similiter *S. Tb.* de veritate q.
18. a. 6., *quandocumque intellectus movetur ab ali-
quo fallibili signo, est aliqua inordinatio in ipso, sive
perfectè sive imperfectè moveatur*: Consonat *S. Bern.*
de confid. l. 5. c. 3. *Opinio, quæ habet assertionem, te-
meraria est. R. S. Aug.* in primo loco vult ani-
mam rationalem devitare errorem quantum potest,
si certò haberi possit veritas, ubi autem certò haberi
non potest, melius est ei opinari ex gravi motivo, li-
cèt per accidens quandoque erret, quàm suspendere
omne iudicium, uti n. 705. dicitur: in altero, per
tò *opinari*, intelligit, putare se scire esse certum,
quod tamen est incertum, uti ex contextu aliisque
locis *S. Aug.* ostendunt *Conz* diss. 1. n. 2. & *Esp.* in
App. a. 21. speciatim de util. credendi c. 11. ubi dicit,
unum genus hominum esse *opinativum*, id est, *eo-
rum*, inquit, *qui se scire arbitrantur, quod nesciunt*:
& in eodem sensu dici solet, quòd sapiens non opine-
tur. *S. Tb.* dicit opinionem esse inordinationem,
quia est imperfectio & in pœnam peccati, hinc pu-
tat nos in statu innocentiae non fuisse opinaturos.
S. Bern. loquitur de opinione, quæ est sine rationa-
bili

bili fundamento, uti ex contextu ostendit *Carden.*
 in 1. Cris. d. 56. à n. 202. *Instat Camargo* p. 111.
 cont. 8. à n. 15. Nullus errans est sapiens, ergo nullus
 error potest esse prudens. *R.* n. ant, nam si nullus
 errans est sapiens, ergo vel *S. Hier.* vel *S. Aug.* ;
 Item, vel *S. Tb.* vel *S. Bonav.* non fuit sapiens, quia
 hi vel illi errarunt, uti constabit ex dicendis n. 719.
 & 722. Item *S. Aug.* non fuit sapiens ante vel post
 libros *Retractationū*, quia opposita docuit; Item, vel
 schola Thomistarum vel schola Scotistarum non est
 sapiens, quia alterutra errat in sententiis oppositis,
 etiam circa moralia. Imò *Camargo* ipse per decur-
 sum sæpe vocat defensores Probabilissimi viros sa-
 pientissimos, & tamen sapissime dicit illos in eo er-
 rare. Itaque cum errore invincibili stat prudentia,
 & consequenter sapientia, de qua hic debet esse ser-
 mo. Vide dicenda n. 709.

Obj. 2. Actus prudentiæ est actus virtutis intel- 100
 lectualis, quæ semper dicit verum, sed iudicium
 probabile non semper est verum, ergo non est actus
 virtutis prudentiæ. *R.* Actus prudentiæ elicited &
 immediatus, est actus virtutis, quæ semper dicit ve-
 rum, c. actus imperatus à prudentia, qui dicitur
 actus mediatus prudentiæ, n. maj., iudicium au-
 tem probabile tantum imperatur à prudentia actua-
 li, & mediatè tantum pendet ab habitu prudentiæ:
 sic, prudentia actualis imperat Judici, ut innocen-
 tem iudicet nocentem, si probatus sit nocens; item,
 ut unumquemque iudicet probum, si non sit pro-
 batus improbus &c. hæc iudicia, quibus hic homo
 iudicatur nocens vel probus, imperantur à pruden-
 tia, sed immediatè eliciuntur ab habitu opinionis,
 possuntque esse falsa, & tamen sunt prudentissima: è
 contra hi actus *judicandum est secundum allegata &
 probata, habendus est innocens, qui non est probatus*
 D *nocens,*

nocens, sunt actus immediati prudentiæ, qui ab habitu prudentiæ eliciuntur, suntque semper veri.

101 *Inst. I.* Omnis actus prudentiæ etiam imperatus magis se habet ad verum quàm ad falsum, prudentia enim ab *Arist.* 6. Eth. c. 5. definitur habitus cum vera ratione activus, & ideo consultationes sunt prudentes, quia in veritatem inquirunt, sed opinio habet se æqualiter ad verum & falsum, ergo opinio non est actus prudentiæ nequidè imperatus. *R.* Omnis actus prudentiæ etiam imperatus magis se habet ad verum in se, quàm ad falsum in se, n. magis se habet ad verum saltem apparens, quàm ad falsum, c, & similiter dist. min. n. conseq. nam omnis opinio est assensus, quem quis putat verum & non falsum, quia impossibile est assentiri, nisi moveat veritas saltem apparens & apprehensa, ergo omnis opinio est ad solum verum, uti optimè *Teril.* q. 24. à n. 12. & iterum q. 36., licet enim propositiones sint contradictoriæ, & una certò sit falsa, tamen motivum affirmationis est apparentia veri & non falsi, ipsaque affirmatio est assensus ad verum apparens & non ad falsum; similiter motivum negationis est apparentia veri in opposito, & ipsa negatio est recessus à falso & accessus ad solum verum oppositum, ergo omnis probabilitas habet se magis ad verum quàm ad falsum: vide dicenda n. 357. & 358.

102 *Inst. II.* Opus externum imperatum ab arte non est artificiosum, si in illo materialiter, quamvis invincibiliter, erretur, ergo similiter de opere interno à prudentia imperato, ita *Elix. R.* n. conseq. disparitatem dat *S. Tb.* 1. 2 q. 57. a. 5. ad 1. *bonum artis consideratur, non in ipso artifice sed magis in ipso artificiato, cum ars sit ratio recta factibilium, factio enim in exteriorem materiam transiens non est perfectio facientis sed facti,* consequenter cum mea existimatio, licet invincibiliter erronea, non immutet

mutet objectum in se, etiam non potest facere, ut objectum ex errore factum sit artificiatum: è contrà prudentiæ bonum attenditur in ipso agente, cuius perfectio est ipsum agere, est enim prudentia reclaratio agibilium, ergo si prudentia imperet actum, qui invincibiliter putatur verus, licet erreretur materialiter, habetur finis prudentiæ, qui est, ex parte subjecti rectè agere; & constant hæc etiam ex dictis à n. 14, ubi ostendimus actum bonum posse dirigi per ignorantiam vel errorem invincibilem: n. autem 706. etiam probabitur, quòd actus probabilis falsus sit perfectio intellectûs. Vide etiam dicta n. 99. in fine.

Q. 18. Quid sit opinio probabilis. R. Varii variè 103
definiunt, uti videri potest apud *Moyam* de op. prob. q. 1.

§. I. Certum est per probabile hîc non debere intelligi omne illud, quod habet qualemcumque speciem veritatis, secundùm illud *Ciceronis*, *nihil est tam improbabile, quod dicendo non fiat probabile*, nam hoc probabile idem significat, quod in specie seu eminentiè verum, licet agnoscat esse falsum; per probabile autem nostrum intelligitur aliquid, quod ab intellectu est approbabile tanquam verum: è contrà admitti debet, quòd falsum possit esse probabile, uti à n. 237. dicitur, hinc ex *Arist.* est commune adagium, multa falsa esse probabiliora veris.

§. II. *Et* dicit probabile esse, quod plerumque 104
contingit, ad quod putat sufficere, quòd pluries cum vero quàm cum falso connectatur, alioquin, inquit l. 8. q. 8. §. 1. si ex centenis sexaginta sint suspendendi, quadraginta liberandi, probabile esset Petrum ex illis centenis unum, esse liberandum. *Constrà* est, nam ad probabile non requiri, ut plerumque contingat, patebit ex n. 105., & ideo *Terit.* in Reg. q.